

УДК 343.01:343.3/.7
DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2026-1-17-16>

Красій Марія Омелянівна,

кандидат юридичних наук, доцент

(Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8752-7371>

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЗОВНІШНЬОЇ ТА ВНУТРІШНЬОЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

Стаття присвячена дослідженню взаємозв'язку зовнішньої та внутрішньої кримінально-правової політики України в особливий період, що характеризується гібридною агресією та повномасштабним вторгненням російської федерації. Проаналізовано актуальні проблеми кримінально-правової політики в умовах війни. Особливу увагу приділено негативним тенденціям формування політики та їх впливу на міжнародну правову довіру. Обґрунтовано необхідність формування інтегрованої моделі політики, яка поєднує національну безпеку з євроінтеграційними зобов'язаннями, забезпечує баланс репресії і гуманізму та готується до післявоєнних викликів.

Ключові слова: кримінально-правова політика, особливий період, воєнний стан, національна безпека, Римський статут Міжнародного кримінального суду, євроінтеграція, колабораціонізм, воєнні злочини.

Постановка проблеми. Особливий період в українському правовому контексті, відповідно до Закону України «Про оборону України» [1] та «Про правовий режим воєнного стану» [2], охоплює час з моменту оголошення мобілізації або воєнного стану, що триває з 2014 року (початок гібридної агресії РФ), але набув максимальної інтенсивності з 24 лютого 2022 року (повномасштабне вторгнення). У цей період кримінально-правова політика України трансформується під впливом зовнішніх загроз, поєднуючи внутрішній (національний) і зовнішній (міжнародний) виміри. Взаємозв'язок цих двох складових проявляється в адаптації національного законодавства до воєнних реалій з одночасним виконанням міжнародних зобов'язань, що забезпечує баланс між державною безпекою, правами людини та євроінтеграційними прагненнями.

Визначаючи власну кримінально-правову політику, держава все частіше вимушена «оглядатись» на своїх партнерів по міжнародним організаціям, прислухатись до їх позиції, враховувати її. Зміни та доповнення до КК України, які відбулися за роки його існування, є наочним підтвердженням висловленої тези – більшість змін та доповнень були викликані зобов'язаннями, прийнятими на себе Україною при підписанні та ратифікації відповідних міжнародних угод, і належать до т.з. конвенційних норм [3, с. 89]. Таким чином, кримінально-правова політика України дедалі більше інтегрується в міжнародний правовий простір, що є невід'ємною складовою її євроінтеграційного курсу та міжнародних зобов'язань [4, с. 86].

Зовнішня кримінально-правова політика в особливий період орієнтована на гармонізацію з міжнародними

стандартами (Конвенції ООН, Ради Європи, Римський статут МКС, практика ЄСПЛ), тоді як внутрішня фокусується на оперативному реагуванні на воєнні злочини, злочини проти національної безпеки та гібридні загрози. Їх взаємозв'язок є діалектичним: зовнішні стандарти формують рамки для внутрішніх змін, а внутрішні виклики (війна) стимулюють посилення міжнародної співпраці. Однак цей зв'язок часто ускладнюється реактивністю, популізмом та ризиками порушення принципів пропорційності й гуманізму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема зовнішньої та внутрішньої кримінально-правової політики України в особливий період отримала широке висвітлення у працях О. О. Кваши, А. А. Мацоли, О. В. Острогляда, Є. О. Письменського, П. Л. Фріса та інших дослідників. Водночас аспекти, що безпосередньо стосуються динаміки цієї взаємодії в особливий період, залишилися опрацьованими лише фрагментарно.

Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, що забезпечили всебічний аналіз взаємозв'язку зовнішньої та внутрішньої кримінально-правової політики України в особливий період.

У межах дослідження використано діалектичний метод, який дозволив розглянути взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої кримінально-правової політики як динамічне, суперечливе явище, зумовлене зміною соціально-правового контексту в умовах повномасштабного вторгнення. Формально-юридичний (догматичний) метод застосовано для аналізу норм Кримінального кодексу України, а також міжнародних договорів з метою з'ясування змісту складів злочинів, механізмів універсаль-

ної юрисдикції, відповідальності командирів, строків давності та відповідності національного законодавства міжнародним стандартам. Системно-структурний метод забезпечив дослідження кримінально-правової політики як цілісної системи, що функціонує на національному, міжнародному та транзитивному (євроінтеграційному) рівнях. Порівняльно-правовий метод використано для зіставлення положень національного законодавства з міжнародними антивоєнними та антикорупційними стандартами щодо вимог пропорційності, гуманізму, правової визначеності, невідворотності покарання та заборони колективної відповідальності. Метод правового моделювання дозволив сформулювати концептуальні підходи до формування інтегрованої моделі кримінально-правової політики, яка поєднує національну безпеку з євроінтеграційними зобов'язаннями, забезпечує баланс репресії і гуманізму та враховує післявоєнні виклики.

Застосування зазначених методів у сукупності забезпечило комплексність дослідження та дозволило обґрунтувати необхідність формування інтегрованої моделі кримінально-правової політики України в особливий період.

Мета дослідження полягає у теоретичному осмисленні взаємозв'язку зовнішньої та внутрішньої кримінально-правової політики України в особливий період.

Виклад основного матеріалу. Через початок війни проти нашої держави РФ, виникло питання, як реагуватимуть положення діючого Кримінального кодексу України (далі КК – України) на ситуацію, що швидко змінюється, яка призводить до нових викликів і загроз? Зрозуміло, що в таких умовах багато суспільних процесів зупинилося, багато прискорилося, виникли нові виклики, на які потрібно реагувати. Саме тому багато акцентів змістилося в бік кримінально-правової політики [5, с. 287]. Йдеться не лише про посилення відповідальності або розширення переліку кримінальних караних діянь, а й про переосмислення ролі кримінального права як інструменту захисту державного суверенітету та конституційного ладу. Водночас така активізація кримінально-правового регулювання поставила питання про межі допустимої криміналізації, дотримання принципів правової визначеності, пропорційності та гуманізму в умовах воєнного стану. Саме в цей період особливо виразно проявився взаємозв'язок внутрішніх безпекових потреб із зовнішніми міжнародно-правовими зобов'язаннями України, що зумовлює необхідність комплексного та збалансованого підходу до формування кримінально-правової політики.

У контексті зовнішніх викликів – агресії, окупації, порушень міжнародного права – кримінально-правова політика України все частіше включає механізми міжнародного кримінального правосуддя, співпрацю з міжнародними організаціями, імплементацію міжнародних стандартів та норм. Це відбивається у законодавчих змінах, а також у прецедентній практиці судів та міжнародних трибуналів. Суспільна трансформація, яка супроводжується зміненими суспільними очікуваннями, оновленням системи цінностей, підвищенням уваги до прав людини, створює тиск на кримінально-правову політику, вимагаючи більшої прозорості, легітимності та балансу між каральним та превентивним її елементами [6, с. 143].

Актуальні проблеми кримінально-правової політики України, найбільш важливі в умовах війни, умовно можна поділяти на три групи: 1) традиційно пріоритетні («вічні»), актуальність яких лише посилилась у період війни (протидія корупції, тероризму, органі-

зованої злочинності тощо); 2) новітні, що набули своєї актуальності під час війни (протидія міжнародним і воєнним кримінальним правопорушенням, злочинам проти основ національної безпеки (проти держави), розширення переліку обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння); 3) прогнозовані, що передбачувано актуалізуються у післявоєнний період (підвищення рівня насильницької злочинності, суїцидів і правопорушень, пов'язаних із застосуванням зброї) [7, с. 45]. Таким чином, кримінально-правова політика України в особливий період функціонує в режимі багаторівневої адаптації: вона одночасно реагує на внутрішні безпекові виклики, інтегрується у міжнародний правовий простір та готується до майбутніх соціально-криміногенних трансформацій. Саме ця багатовекторність і визначає її сучасний характер та стратегічні напрями розвитку.

Євроінтеграційний курс України викликає необхідність глибокої гармонізації своєї кримінально-правової політики з *acquis communautaire* Європейського Союзу (далі – ЄС). Йдеться не лише про формальне приведення законодавства у відповідність до європейських стандартів, а й про системну адаптацію правозастосовної практики, інституційних механізмів і принципів кримінальної юстиції до вимог ЄС. Особливого значення набуває узгодження підходів у таких пріоритетних напрямках, як протидія корупції, забезпечення правового захисту жертв злочинів, протидія торгівлі людьми, організований злочинності та кіберзлочинності [8].

Гармонізація кримінально-правової політики вимагає не лише нормативного зближення, а й запровадження європейських принципів кримінальної політики, заснованих на верховенстві права, пропорційності відповідальності та невідворотності покарання. Водночас важливо забезпечити баланс між національними інтересами безпеки й дотриманням міжнародних стандартів прав людини, закріплених у практиці Європейського суду з прав людини та відповідних директивах ЄС. У перспективі така інтеграція сприятиме формуванню сучасної, орієнтованої на цінності людиноцентризму системи кримінального права, яка відповідатиме європейській моделі правосуддя та підвищить рівень довіри громадян до правової системи України [6, с. 145].

У процесі взаємодії зовнішньої та внутрішньої кримінально-правової політики в особливий період особливо виразно проявилися негативні тенденції, які суттєво ускладнюють ефективну реалізацію міжнародних зобов'язань та знижують якість правового захисту.

За оцінкою Є. О. Письменського, до основних негативних (шкідливих) тенденцій, що характеризують процес формування кримінально-правової політики в умовах викликів воєнного часу, належать:

1. Кримінально-правовий популізм як провідний тренд кримінально-правової політики.

2. Низька якість кримінального законодавства, порушення базових правових принципів при внесенні змін і доповнень до КК України.

3. Нездатність усунути явні прогалини та розв'язати давно наболілі проблеми кримінально-правового регулювання [9, с. 45–47].

Ці тенденції переважно формуються у внутрішньому вимірі, однак вони безпосередньо послаблюють зовнішню складову політики, оскільки:

- знижують якість імплементації міжнародних стандартів;
- ускладнюють виконання зобов'язань перед Радою Європи, ЄС та МКС;

– зменшують довіру міжнародних партнерів до української системи кримінальної юстиції.

Водночас наявність зазначених негативних тенденцій не нівелює системних трансформацій кримінального законодавства, спрямованих на посилення його відповідності міжнародним стандартам. Навпаки, саме в умовах підвищеного нормативного навантаження особливо чітко простежується взаємозалежність внутрішньої потреби захисту державності та зовнішніх зобов'язань України у сфері міжнародного кримінального правосуддя.

Практичним проявом взаємодії внутрішньої та зовнішньої кримінально-правової політики в особливий період стала, зокрема, криміналізація колабораційної діяльності (ст. 111-1 КК України, запроваджена Законом України від 03.03.2022 № 2108-IX [10]). Запровадження цієї норми було зумовлене необхідністю оперативного реагування на окупацію частини території України та факти добровільної співпраці з державою-агресором, що становили пряму загрозу основам національної безпеки. Водночас її застосування повинно узгоджуватися з міжнародними стандартами прав людини, зокрема принципом пропорційності відповідальності та заборонаю колективної відповідальності, виробленими у практиці Європейського суду з прав людини. Таким чином, внутрішня безпекова реакція держави перебуває під контролем зовнішніх правових рамок, які визначають допустимі межі криміналізації та покарання.

Найбільш системним і показовим проявом цієї трансформації став Закон України від 9.10.2024 року № 4012-IX [11], який набрав чинності 24 жовтня 2024 року і став завершальним етапом повноцінної імплементації Римського статуту після його ратифікації Законом від 21.08.2024 року № 3909-IX [12].

Цей закон безпосередньо демонструє діалектику взаємозв'язку: з одного боку, він задовольняє внутрішню потребу ефективного переслідування масових воєнних злочинів, скоєних державою-агресором; з іншого – виконує зовнішні зобов'язання України як держави-учасниці МКС. Серед ключових нововведень:

– запровадження універсальної юрисдикції над злочинами агресії, воєнними злочинами, геноцидом та злочинами проти людяності (нова ч. 2 ст. 8 КК України) для іноземців, які перебувають в Україні і не можуть бути видані;

– введення кримінальної відповідальності військових командирів та інших начальників за злочини підлеглих через нездійснення належного контролю (нова ст. 31-1 КК України), що відповідає ст. 28 Римського статуту;

– незастосування строків давності до злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку (оновлені ч. 5 ст. 49, ч. 6 ст. 80 КК України);

– суттєве оновлення складів злочинів агресії (ст. 437 КК України), воєнних злочинів (ст. 438 КК України), ге-

ноциду (ст. 442 КК України) та введення нової ст. 442-1 КК України «Злочини проти людяності» з детальним визначенням діянь (депортація, сексуальне насильство, насильницьке зникнення, катування тощо).

У такий спосіб імплементація положень Римського статуту засвідчує перехід кримінально-правової політики України від фрагментарного врахування міжнародних стандартів до їх системного інкорпорування в національну правову систему. Взаємодія внутрішнього та зовнішнього вимірів набуває не декларативного, а інституційно закріпленого характеру. Міжнародні норми трансформуються у внутрішні механізми кримінальної відповідальності, тоді як національна практика стає складовою глобальної системи боротьби з найтяжчими міжнародними злочинами. Саме це дозволяє говорити про формування інтегрованої моделі кримінально-правової політики в умовах особливого періоду.

Водночас особливий період не може розглядатися виключно як фаза кризового реагування. Він формує передумови для довгострокової трансформації кримінально-правової політики України у післявоєнний період. Повернення до мирного функціонування правової системи вимагатиме ревізії тимчасових криміналізацій, переоцінки суворості санкцій, запроваджених у стані воєнної мобілізації правопорядку, а також розроблення механізмів перехідного правосуддя. Саме на цьому етапі стане очевидним, наскільки інтеграція міжнародних стандартів була не декларативною, а структурною. Від здатності держави поєднати відновлення правової стабільності, гарантії прав людини та ефективне переслідування міжнародних злочинів залежатиме не лише внутрішня легітимність кримінально-правової політики, а й рівень міжнародної довіри до України як до суб'єкта глобальної системи правосуддя.

Висновки. Таким чином, кримінально-правова політика України в умовах особливого періоду набуває якісно нових характеристик, що зумовлені одночасним впливом воєнних викликів, суспільної трансформації та міжнародно-правових зобов'язань держави. Її розвиток відбувається у площині поєднання внутрішніх потреб забезпечення національної безпеки та правопорядку із зовнішнім вектором інтеграції до європейського та глобального правового простору. Законодавчі зміни, пов'язані з криміналізацією нових форм протиправної поведінки, удосконаленням механізмів відповідальності за міжнародні злочини та імплементацією положень міжнародного кримінального права, свідчать про формування інтегрованої моделі кримінально-правової політики. Водночас збереження балансу між каральною ефективністю, гарантіями прав людини та принципом правової визначеності залишається ключовою умовою її легітимності та стійкості у післявоєнний період.

Список використаних джерел

1. Про оборону України: Закон України від 6.06.1991 р. № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення 12.02.2026).
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 12.02.2026).
3. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика України на шляху до євроінтеграції. *10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 13-14 жовтня 2011 р.). Харків, 2011. С. 88–92.
4. Красій М. О. Зовнішня кримінально-правова політика України як складовий елемент політики у сфері боротьби із злочинністю. *Правовий часопис Донбасу*. 2024. № 4. С. 84–89. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2024-89-84-89>
5. Острогляд О. В. Кримінально-правова політика в умовах війни: законодавчий аспект. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. № 1. С. 286–290. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.53>

6. Письменський Є. О. Формування кримінально-правової політики України в умовах воєнного стану: дослідження негативних тенденцій. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2024. № 1. С. 43–52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-1-6>
7. Кваша О. О. Актуальні проблеми кримінально-правової політики України в умовах війни. *Альманах права*. 2023. Вип. 14. С. 41–47. DOI: <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2023-14-41-47>
8. European Commission. EU Justice and Home Affairs Progress Report on Ukraine. Brussels, 2024. 78 p.
9. Мацола А. А. Кримінально-правова політика України в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2025. Вип. 91: ч. 4. С. 140–147. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.18>
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність: Закон України від 3.03.2022 р. № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text> (дата звернення 14.02.2026).
11. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього: Закон України від 9.10.2024 р. № 4012-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#n2> (дата звернення 14.02.2026).
12. Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього: Закон України від 21.08.2024 р. № 3909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> (дата звернення 14.02.2026).

References

1. Zakon Ukrainy «Pro oboronu Ukrainy» vid 06.12.1991 № 1932-XII. (1991, December 6; updated 2025). [Law of Ukraine «On Defense of Ukraine»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu» vid 12.05.2015 № 389-VIII. (2015, May 12; updated 2025). [Law of Ukraine «On the Legal Regime of Martial Law»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian].
3. Fris, P. L. (2011). Kryminalno-pravova polityka Ukrainy na shliakhu do yevrointehratsii [Criminal law policy of Ukraine on the way to European integration]. In: 10 rokov chynnosti Kryminalnoho kodeksu Ukrainy: problemy zastosuvannya, udoskonalennia ta podalshoi harmonizatsii iz zakonodavstvom yevropeiskykh krain: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kharkiv, 13–14 zhovtnia 2011 r.) [10 years of the Criminal Code of Ukraine: problems of application, improvement and further harmonization with the legislation of European countries: proceedings of the international scientific and practical conference (Kharkiv, October 13–14, 2011)]. Kharkiv. Pp. 88–92 [in Ukrainian].
4. Krasii, M. O. (2024). Zovnishnia kryminalno-pravova polityka Ukrainy yak skladovyi element polityky u sferi borotby iz zlochynnistiu [External criminal law policy of Ukraine as a component of crime fighting policy]. *Pravovyi chasopys Donbasu – Law Journal of Donbass*, 4, 84–89. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2024-89-84-89> [in Ukrainian].
5. Ostrohiad, O. V. (2022). Kryminalno-pravova polityka v umovakh viiny: zakonodavchyi aspekt [Criminal law policy in wartime: legislative aspect]. *Elektronne naukove vydannia «Analytychno-porivnialne pravoznavstvo» – Electronic Scientific Publication «Analytical-Comparative Jurisprudence»*, 1, 286–290. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.01.53> [in Ukrainian].
6. Pysmenkyi, Ye. O. (2024). Formuvannia kryminalno-pravovoi polityky Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: doslidzhenia nehatyvnykh tendentsii [Formation of criminal law policy of Ukraine under martial law: research of negative trends]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav. Seriya yurydychna – Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Law Series*, 1, 43–52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-1-6> [in Ukrainian].
7. Kvasa, O. O. (2023). Aktualni problemy kryminalno-pravovoi polityky Ukrainy v umovakh viiny [Current problems of criminal law policy of Ukraine in wartime conditions]. *Almanakh prava – Almanac of Law*, 14, 41–47. DOI: <https://doi.org/10.33663/2524-017X-2023-14-41-47> [in Ukrainian].
8. European Commission. (2024). EU Justice and Home Affairs Progress Report on Ukraine. Brussels. 78 p. [in English].
9. Matsola, A. A. (2025). Kryminalno-pravova polityka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Criminal law policy of Ukraine under martial law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, vol. 91, part 4, pp. 140–147. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.91.4.18> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vstanovlennia kryminalnoi vidpovidalnosti za kolaboratsiinu diialnist» vid 03.03.2022 № 2108-IX. (2022, March 3; updated 2025). [Law of Ukraine «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding the Establishment of Criminal Liability for Collaborative Activities»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text> [in Ukrainian].
11. Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksiv Ukrainy u zviazku z ratyfikatsiieiu Rym'skoho statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu ta popravok do noho» vid 09.10.2024 № 4012-IX. (2024, October 9; updated 2025). [Law of Ukraine «On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in Connection with the Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#n2> [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrainy «Pro ratyfikatsiiu Rym'skoho statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu ta popravok do noho» vid 21.08.2024 № 3909-IX. (2024, August 21; updated 2025). [Law of Ukraine «On Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> [in Ukrainian].

Krasii Mariia,

Candidate of Law, Associate Professor

(Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8752-7371>

INTERCONNECTION BETWEEN FOREIGN AND DOMESTIC CRIMINAL AND LEGAL POLICY OF UKRAINE IN A SPECIAL PERIOD

The article is devoted to a comprehensive study of the relationship between the foreign and domestic criminal law policy of Ukraine in a special period (2014–2025), characterized by hybrid aggression and a full-scale invasion of the Russian Federation. The dialectical nature of this interaction is revealed: external international legal standards form a framework for internal transformations, while military challenges stimulate the strengthening of international cooperation and the implementation of obligations.

The current problems of criminal law policy in wartime are analyzed, conditionally divided into three groups: traditionally priority («eternal») areas, the relevance of which has increased (counteraction to corruption, terrorism, organized crime); new problems that have become acute during the war (counteraction to war crimes, crimes of aggression, crimes against the foundations of national security, expansion of circumstances that exclude criminal illegality, in particular combat immunity); predicted risks of the post-war period (growth of violent crime, suicides among veterans, offenses related to the use of weapons).

Particular attention is paid to negative trends in the formation of criminal and legal policy under martial law (criminal and legal populism, low quality of norms, violation of basic principles of law, inability to eliminate gaps) and their negative impact on international legal trust, the effectiveness of the implementation of standards and cooperation with international institutions.

Practical illustrations of interaction are the criminalization of collaborative activities (Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, Law № 2108-IX of March 3, 2022) and the full implementation of the Rome Statute of the ICC by Law № 4012-IX of October 9, 2024, which introduced universal jurisdiction, command responsibility, non-application of statutes of limitations to the most serious crimes of an international nature, and new elements of crimes against humanity (Article 442-1 of the Criminal Code of Ukraine). The transition of criminal law policy from fragmentary consideration of international standards to their systematic incorporation into the national legal system, which forms a multi-level integrated model of criminal justice, is shown.

Key words: *criminal law policy, special period, martial law, national security, Rome Statute of the International Criminal Court, European integration, collaborationism, war crimes.*

Дата першого надходження статті до видання: 17.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 11.05.2026